

Poselství Svatého otce k 27. světovému dni nemocných

11. února 2019

„Zadarmo jste dostali, zadarmo dávejte“ (Mt 10,8)

Drazí bratři a sestry!

„Zadarmo jste dostali, zadarmo dávejte“ (Mt 10,8), jsou slova, která pronesl Ježíš, když vysílal apoštoly hlásat evangelium. Chtěl, aby se jeho Království nezištně šířilo díky skutkům lásky.

U příležitosti 27. světového dne nemocných, který se bude 11. února 2019 slavit v indické Kalkatě, připomíná církev, matka všech svých dětí a zvláště nemocných, že skutky nezištného daru, jako například u milosrdného Samaritána, jsou tou nejvěrohodnější cestou evangelizace. Péče o nemocné potřebuje profesionalitu i něhu, bezprostřední a jednoduché nezištné postoje, například pohlazení, jímž dáváme druhému pocítit, že je nám „milý“.

Život je Božím darem, jak připomíná svatý Pavel: „Máš něco, co bys nedostal?“ (1 Kor 4,7). Právě proto, že je darem, nelze ho považovat za pouhé vlastnictví nebo za soukromý majetek. Platí to především o vymoženostech medicíny a biotechniky, jež by mohly člověka dovádět k tomu, aby podlehl pokušení manipulovat se „stromem života“ (srov. Gen 3,24).

Tváří v tvář kultuře lhostejnosti a skartace prohlašuji se vši naléhavostí, že dar má být paradigmatem schopným čelit individualismu a současné fragmentaci ve společnosti a uvádět do života lidí nové svazky a různé formy kooperace mezi národy a kulturami. Předpokladem pro dar je dialog, jenž otevírá nové prostory pro růst vztahů a pro lidský rozvoj a je schopen bourat pevná schémata výkonu moci ve společnosti. Dávat není to samé co darovat; abychom mohli dávat, nesmíme se omezit na pouhé předávání nějakého majetku nebo předmětu, ale musíme umět dávat sami sebe. Dávání se od darování liší právě proto, že dar sebe sama předpokládá touhu navázat vztah. Dar je tedy především vzájemným uznáním, jež je zase nezbytným znakem sociálního pouta. V daru se nachází odraz Boží lásky, jejímž vrcholem je vtělení Syna Ježíše a vylití Ducha Svatého.

Každý člověk je chudý, potřebný a nuzný. Když se narodíme, potřebujeme k životu péči svých rodičů, a stejně tak se v každé fázi života nikdo z nás nedokáže úplně osvobodit od pomoci druhých; nikdy se nedokážeme vytrhnout z hranic nemohoucnosti před někým nebo před něčím. I to je podmínka, jež nás charakterizuje jako „tvory“. Poctivě si to přiznat jako pravdu nás vede k pokoře, abychom s odvahou uváděli do praxe solidaritu jako ctnost k životu nezbytnou.

Úsilí o dobro nerozlučitelně osobní i společné je předpokladem k zodpovědnému a zodpovědnost navozujícímu konání. Pouze pokud člověka nechápeme jako svět sám o sobě, ale jako někoho, kdo je svou přirozeností spojen se všemi ostatními, které vnímá v první řadě jako „bratry“, je možné praktikovat společenskou solidaritu cílenou na společné dobro. Neobávejme se přiznat svou bídu a neschopnost dopřát si všechno, co potřebujeme, protože ne každou hranici dokážeme překonat sami a vlastními silami. Nebojme se takového přiznání, protože sám Bůh se v Ježíšovi sklonil (srov. Fil 2,8) a sklání se k nám a k naší chudobě, aby nám pomohl a dal nám to, čeho bychom sami nikdy nemohli dosáhnout.

U příležitosti oslav v Indii s radostí a obdivem připomínám osobu svaté Matky Terezy z Kalkaty, jež je vzorem takové lásky, která zviditelnila Boží lásku k chudým a nemocným. Jak jsem řekl při její kanonizaci, „Matka Tereza byla v celém svém životě velkodušnou rozdatelkou božského milosrdenství, dávala se všem k dispozici přijímáním a obranou

lidského života jak nenarozeného, tak života opuštěného a odepsaného. (...) Skláněla se ke zdrceným lidem, ponechaným, aby umírali na zemi u cesty, a rozpoznávala v nich důstojnost, kterou jim dal Bůh; dala slyšet svůj hlas mocným země, aby uznali svoji vinu za zločiny (...) bídy, kterou stvořili. Milosrdenství pro ni bylo ‚solí‘, která dává každému dílu chut‘, i ‚světlem‘, které osvěcuje temnoty těch, jimž se již nedostávalo slz, aby plakali nad svou bídou a utrpením. Její poslání na městských a existenciálních periferiích trvá dodnes jako výmluvné svědectví Boží blízkosti těm nejchudším z chudých“ (*Homilie*, 4. září 2016).

Svatá Matka Tereza nám pomáhá pochopit, že jediným kritériem činnosti musí být nezištná láska bez rozdílu jazyka, kultury, etnické příslušnosti a náboženství. Její příklad nás i nadále vede k rozšíření horizontů radosti a naděje pro lidstvo, jež potřebuje pochopení a něhu, a především pro ty, kdo trpí.

Nezištnost je kvasem činnosti dobrovolníků, kteří jsou tak důležití v oblasti sociální péče i péče o nemocné a kteří výmluvně žijí spiritualitu milosrdného Samaritána. Spolu se svým poděkováním povzbuzují všechna dobrovolnická sdružení, která se zabývají dopravou a dohledem nad pacienty a která zajišťují dárcovství krve, tkání a orgánů. Speciální oblastí, v níž vaše přítomnost vyjadřuje pozornost církve, je ochrana práv nemocných, především těch, kdo trpí nemocemi vyžadujícími zvláštní starostlivost, aniž bychom zapomínali na oblast sensibilizace a prevence. Zásadní důležitost mají vaše dobrovolnické služby, jež ve zdravotnických zařízeních i při domácí péči sahají od zdravotní asistence až po duchovní podporu. Těží z nich mnoho lidí nemocných, osamělých, starých i psychicky nebo pohybově labilních. Povzbuzují vás, abyste i nadále byli znamením přítomnosti církve v sekularizovaném světě. Dobrovolník je nezištným přítelem, jemuž se dají svěřit myšlenky i pocity; díky naslouchání vytváří podmínky pro to, aby se nemocný z pasivního objektu péče stával aktivním subjektem a hlavním tvůrcem vztahu vzájemnosti, který dokáže získat novou naději a je připravenější přijímat terapii. Dobrovolnictví přináší hodnoty, chování a způsoby života, v jejichž centru se nachází kvas darování. I tím se uskutečňuje zlidšťování léčby.

Rozměr nezištnosti by měl oživovat především katolická zdravotnická zařízení, protože jejich činnost je v rozvinutých i v těch nejnuznějších oblastech určována logikou evangelia. Katolická zařízení jsou povolána k tomu, aby vyjadřovala smysl pro dar, nezištnost a solidaritu jako odpověď na logiku zisku za každou cenu, na logiku „dáš, abys dostal“ a na vykořisťování, jež nebere ohled na člověka.

Všechny vás vyzývám, abyste posilovali kulturu nezištnosti a daru nezbytnou pro překonávání kultury zisku a skartace. Katolická zdravotnická zařízení by neměla upadat do myšlení typického pro firmu, ale péči o lidi by měla stavět nad zisk. Víme, že zdraví je postaveno na vztahu, závisí na interakci s ostatními a potřebuje důvěru, přátelství a solidaritu; je to dobro, z něhož se lze „naplno“ těšit jen ve sdílení. Radost z nezištného daru je indikátorem zdraví křesťana.

Všechny vás svěřuji Panně Marii, *Uzdravení nemocných*. Kéž nám ona pomáhá sdílet obdržené dary v duchu dialogu a vzájemného přijetí, žít jako bratři a sestry, jedni pozorní k potřebám druhých, umět darovat šlechetné srdce a učit se radosti z nezištné služby. S láskou vás všechny ujišťuji o své blízkosti v modlitbě a ze srdce vám posílám své apoštolské požehnání.

Ve Vatikánu, 25. listopadu 2018

Slavnost našeho Pána Ježíše Krista Krále vesmíru

FRANTIŠEK